

LÄRARHANDLEDNING OR-LAN-DO

DRAMATEN

HEJ PEDAGOG!

Det här materialet vänder sig till dig som ska se föreställningen OR-LAN-DO med en elevgrupp. Här finns information för att förbereda er inför besöket, och förslag på samtalsfrågor och övningar att arbeta vidare med efteråt. Läs gärna igenom materialet och använd det du tycker känns relevant för din grupp. Vi på Dramaten arbetar återkommande med referensgrupper och provpublik. Vill du och din klass delta i arbetet med kommande produktioner?

Mejla sara.berg@dramaten.se (publikarbetare och dramapedagog)

TRE FRÅGOR TILL PJÄSENS DRAMATIKER – NINNA TERSMAN OCH NORA NILSSON

Hur kommer det sig att ni skrivit en pjäs för barn med Virginia Woolfs klassiska roman Orlando som utgångspunkt?

Woolfs roman är en berättelse om en människa som söker - efter kärleken, vänskapen, mening, sin identitet. Orlando provar olika förhållningssätt till sig själv och till livet. Det var något i detta som fick oss att associera till ett barns förhållningssätt till världen. "Vem är jag i den här världen?", är ju en slags evig fråga genom en människas liv, men den kanske börjar i 9-års åldern då man sägs genomgå sin första existentiella kris. I Woolfs roman blir Orlando övergiven av sin första kärlek Sasha och det sveket förföljer Orlando hela livet. Det finns något starkt allmänmänskligt i den erfarenheten som vi har tagit fasta på. Sashas svek präglar Orlando. Vem vill Orlando vara och vem blir hen utan henne? Så även i vår pjäs. Vad innebär det att bli sviken och lämnad? Hur kan man överleva ett sådant svek? För oss blev den djupa sömn som Orlando hamnar i (även i boken) en bild både av en depression men också en plats där dagdrömmen finns, fantasin som möjliggör en slags läkning. Det var någon som sa, apropå den tid vi lever idag, att det mest radikala vi kan göra är att lägga oss ner och sova. Att kliva av ekorrhjulet och dess ständiga framåtrörelse. Och Orlando sover, på gott och ont, för att vakna upp till något nytt?

I pjäsen spelas rollen som Orlando av alla fyra skådespelarna. Varför?

Vi leker med en slags drömsk verklighet där alla fyra skådespelarna spelar Orlando och dessutom delar på alla andra roller. Det är ett sätt för oss att dels berätta om ett slags splittrat jag.

Men kanske främst ett sätt att kunna gestalta hur allt som händer sker inuti Orlando. Det är som att fyra delar av Orlandos personlighet leker tillsammans, bearbetar det som hen varit med om. För oss har det också varit viktigt att ha en ensemble med fyra skådespelare i olika åldrar och olika kön, för att kunna gestalta att kön är ett flytande begrepp precis som tid. Tiden är ju också som bekant relativ...

Vad hoppas ni att publiken ska ta med sig hem?

Att de inte är ensamma. Och att det fått uppleva en föreställning som både roat och oroat men som kanske framför allt varit ett slags stridsrop till den egna fantasin och förmågan att läka.

INNAN TEATERBESÖKET

En del elever är vana att se scenkonst och för andra kan det vara första gången. Här finns förslag på hur du kan förbereda klassen.

TEATERBEGREPP – SAMTAL

Här är några begrepp att prata om.

Roller: Personerna som berättelsen handlar om och som skådespelarna spelar. I föreställningen kommer ni möta flera olika karaktärer.

Repliker: Orden som sägs på scenen.

Monolog: En karaktär pratar högt med sig själv eller med publiken.

Dialog: Två karaktärer pratar med varandra.

Scenen: Platsen där föreställningen utspelas. Föremål, möbler, ljus och rök kan skapa olika "rum" i rummet.

Rekvisita: Föremål som skådespelarna använder på scenen.

Kostym: Kläderna som skådespelarna har på sig på scenen.

OM FÖRESTÄLLNINGEN

Föreställningen är 55 minuter och spelas i Tornrummet. Ni går in från Dramatens stora entré, via dörren längst till höger. När ni kommit in så följer ni trapporna högst upp. Där finns en foajé där man kan lämna ytterkläder och väskor i en garderob. Det finns toaletter och några soffor där man kan sitta och vänta. En publikvärd kommer sen hälsa välkomna och släppa in er.

Det förekommer rök (ofarlig teaterrök) i föreställningen. Salongen är onummerad och alla får själva välja sin plats.

OM OR-LAN-DO

Orlando har sovit i sju nätter och sju dagar, som om han varit död. När han mot sin vilja väcks minns han varför han somnade: Hans bästa vän är borta, utan någon förklaring. Och runt omkring honom vill alla bara att han ska kliva upp ur sängen och vara som vanligt. Men ingenting är som vanligt sedan Sasha försvann.

ATT VARA PUBLIK

Prata gärna med klassen om vad det innebär att vara publik. Vad är det till exempel för skillnad på att vara publik på en teaterföreställning och på bio? En viktig skillnad är att filmen i sig inte påverkas av vad som händer i publiken när den visas, eftersom den redan är inspelad. Teater däremot sker live - här och nu - och skådespelarna på scenen kan höra publikens reaktioner. När publiken reagerar på vad som händer under föreställningen blir det en del av föreställningen.

EFTER TEATERBESÖKET

Låt det ta lite tid att smälta intrycken efter föreställningen. Det brukar sedan vara spännande att tillsammans försöka beskriva, tolka och diskutera vad ni har varit med om. Det är lätt att hamna i ett värderande samtal, i termer av bra eller dåligt, men syftet är inte att hitta några rätta svar. Försök istället att låta samtalet synliggöra olika erfarenheter och tankar av att uppleva och förstå scenkonst.

MINNAS TILLSAMMANS - RUNDA

Samla gärna klassen på stolar i en cirkel. Börja med att låta alla tänka en stund i tystnad på något den minns från OR-LAN-DO. Gå sedan en runda där var och en i tur och ordning får säga en sak de minns från föreställningen, till exempel en viss situation, en replik eller något ur scenografien. Uppmuntra gärna eleverna att säga olika saker för att få syn på hur många intryck och minnesbilder en föreställning kan ge. Låt var och en komma till tals utan att andra avbryter eller kommenterar.

ORLANDO – LEK (FRUKTSALLAD)

Sätt stolar i en cirkel, en mindre än antalet deltagare (är ni till exempel 20 deltagare så ska det finnas 19 stolar). Eleverna får sätta sig på en varsin stol. Pedagogerna ställer sig i mitten och startar igång leken. Pedagogen räknar in gruppen i tre karaktärer, Green, Drottningen, Sasha, osv, så att var tredje blir Green, var tredje Drottningen, och var tredje blir Sasha. Pedagogen ropar nu ut ett namn på en karaktär, tex Green. Då ska alla som är Green byt plats. Pedagogen ska också snabbt hitta en stol att sätta sig på. Den som blir utan stol får stå i mitten och ropa ut en karaktär nästa gång. Det finns också möjlighet för personen att ropa OR-LAN-DO! Detta betyder att alla ska byta stol.

VAD VAR DET SOM HÄNDE? – SAMTAL

Låt eleverna prata i smågrupper. Dela gärna upp frågorna så att varje grupp tar ett par frågor var. Återkoppla i helgrupp. Låt det finnas utrymme för olika upplevelser, tolkningar och tankar. Det finns inga fel eller rätt.

- ▶ Varför vill Orlando bara sova i början av föreställningen?
- ▶ Vilka vill hjälpa Orlando? Hur fungerar det?
- ▶ Varför börjar berättelsen om ibland?
- ▶ Hur förändras Orlando under föreställningen?
- ▶ Hur slutade föreställningen?

DEL 1: UPPVÄRMNING - ÖVNING STATYER

Förklara att eleverna tillsammans, i respektive grupp, ska gestalta olika ord som du kommer att ropa ut. De ska använda sina kroppar och bilda så kallade "statyer". Till exempel om du säger "alla blir en cirkel" så ska respektive grupp tillsammans bilda en cirkel, kanske genom att ställa sig i en ring och hålla varandra i händerna. Statyn ska stå helt stilla och vara tyst. Det är bra om det finns tidsbegränsning så att grupperna bejakar sina första associationer och hjälper varandra att snabbt ställa sig som en staty. Räkna gärna ner, till exempel 5, 4, 3, 2, 1, 0 med instruktion om att de på 0 ska stå helt stilla. När alla grupper ställt upp sig och står stilla, tacka och ropa sedan ut nästa mening. Kom ihåg att varje grupp bildar ordet tillsammans.

Förslag på ord att använda, börja varje utrop med "Alla blir..."

- ▶ En vulkan
- ▶ En spindel
- ▶ En bricka med te och toast
- ▶ Ensamhet
- ▶ En båt i storm
- ▶ En mardröm
- ▶ Vänskap

DEL 2: EN VIKTIG SCEN

Låt varje grupp prata ihop sig om varsin karaktär, och välja ut en situation ur föreställningen som ni minns med karaktären, tex en scen som är extra spännande, sorglig eller rolig. Grupperna ska sedan gestalta den här situationen i en staty, alltså som en stillastående och ljudlös bild. Uppmuntra eleverna att tänka abstrakt, de kan gestalta både människor, föremål, känslor. Alla i gruppen ska vara med i statyn. Varje grupp får därefter presentera sina statyer för varandra, en grupp i taget. Resten av gruppen får gissa vad de gestaltar.

- ▶ Orlando
- ▶ Sasha
- ▶ Griselda
- ▶ Green
- ▶ Drottningen
- ▶ Doktorn

TEMAN – SAMTAL

Vad är vänskap? Vilken slags vänskap mår vi bra av?

Hur känns ensamhet? När kan det kännas jobbigt att vara ensam?

När kan det kännas skönt att vara ensam?

Hur känns sorg? Går sorg över? Hur kan man hjälpa någon som är i sorg?

Hur påverkas vi av människor om kring oss?

Kan vi vara flera personligheter i en och samma person?

SKRIV ETT BREV

Låt eleverna skriva varsitt brev och låtsas att de är Orlando på slutet av föreställningen. Låt dem utgå från sin egen fantasi. Utgå från följande frågor:

- 1) Vem är brevet till?
- 2) Vad vill Orlando skriva till den personen?
- 3) Hur mår Orlando? Vad gör hen? Vad drömmer hen om?